

"Els advertiments sanitaris amb fotos salven vides"

Dia Mundial sense Tabac 2009

Direcció General de Salut Pública
Barcelona, 28 de maig de 2009

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Guió

1. Dia Mundial sense Tabac de l'OMS: pictogrames als paquets de tabac
2. Actualització de les dades de mortalitat atribuïble al tabaquisme i de vendes a Catalunya
3. Primera avaluació del programa Embaràs sense fum
4. web www.tabaquismo.org
5. X Setmana sense Fum del semFYC
6. Informació addicional

Idees clau

1. El Dia Mundial sense Tabac de l'OMS es centra en la incorporació de pictogrames als paquets de tabac.
2. S'han actualitzat les dades de **mortalitat atribuïble al tabaquisme actiu a Catalunya**: cada any moren 400 persones menys per causes atribuïbles al consum de tabac (298 homes i 102 dones); continuen augmentant els càncers, baixen les malalties cardiovasculars i respiratòries.
Les dades de vendes mostren que el consum de tabac per capita disminueix des del 2006.
3. Es presenta la primera avaluació del programa **Embaràs sense fum**: una de cada 4 dones que fumen a l'inici de l'embaràs no ho fa al final, i el consum de tabac es redueix a la meitat en les que continuen fumant.
4. L'ICS-Hospital de Bellvitge, en col·laboració amb el Departament de Salut, posa en marxa el web www.tabaquismo.org. És el **primer web 2.0 que ajuda a deixar de fumar**.
5. Se celebra la **X Setmana sense Fum del semFYC** que, amb el suport del Departament de Salut, arriba a tots els CAP de Catalunya mitjançant el programa Atenció Primària sense Fum.

Informació addicional

- La **Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum** incorpora tres nous hospitals. L'Hospital d'Althaia de Manresa rep una nominació a nivell europeu dintre de la categoria Or dels hospitals sense fum.
- **Es manté l'activitat inspectora**:
Una mitjana d'11.000 inspeccions anuals (14% incorrectes)
- **S'incrementa lleugerament l'activitat assistencial**:
 - **Atenció primària**: 47.261 persones van deixar de fumar amb l'APS de l'ICS l'any 2008.
 - **Hospitals**: 1.313 pacients ingressats van rebre ajuda per deixar de fumar (*XCHsF 2006-08*).
 - **Unitats especialitzades**: més de 2.100 pacients són atesos cada any.
 - **Línia telefònica**: 5.299 trucades realitzades a 2.026 persones i (*XCHsF 2006-08*); 968 tractaments iniciats (juny 2007-abril 2009).
 - **Aproximadament 2.000 tractaments** farmacològics finançats gratuïtament anualment mitjançant els diversos programes/xarxes.

1. Dia Mundial sense Tabac

31 de maig: Dia Mundial sense Tabac 2009

Els advertiments sanitaris amb fotos salven vides

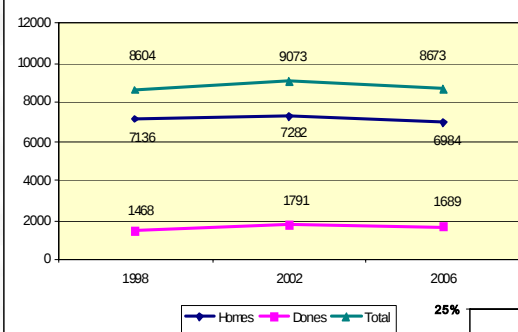
31 de maig: Dia Mundial sense Tabac 2009

Els advertiments sanitaris amb fotos salven vides

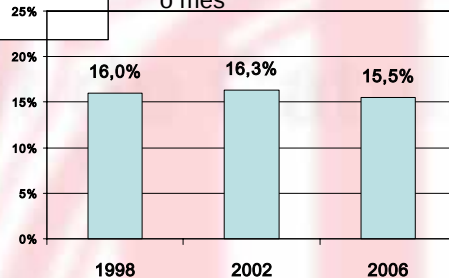
- Al Canadà, un 58% de fumadors afirmava que els advertiments els feien pensar més en els efectes de fumar sobre la salut.
- Al Brasil, un 67% de fumadors afirmava que els advertiments els feien voler-ho deixar, i un 54% assegurava que els feien canviar d'opinió sobre les conseqüències de fumar sobre la salut.
- A Singapur, un 28% de fumadors afirmava que els advertiments els feien fumar menys cigarrets, i un de sis deia que així evitava fumar davant dels nens, com a resultat dels anuncis.
- A Tailàndia, un 44% de fumadors afirmava que els advertiments els feien plantejar-se "molt seriosament" deixar-ho durant el proper mes, i un 53% assegurava que els feien pensar "molt" en els riscos de fumar per a la salut.

2. Actualització de les dades de mortalitat atribuïble al tabaquisme actiu a Catalunya

Cada any moren 400 persones menys per causes atribuïbles al consum de tabac (298 en homes i 102 en dones)

Percentatge sobre el total de persones mortes de 35 anys o més

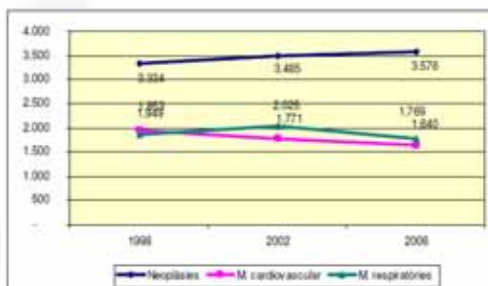

Nombre de morts atribuïbles al tabac en persones >35 anys

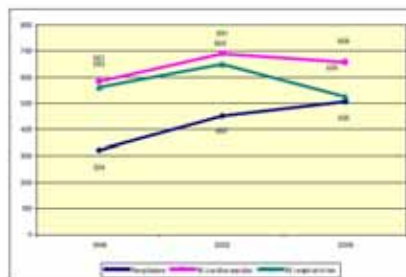
Font: Departament de Salut de Catalunya, 2009.
Metodologia: SAMMEC

Continuen augmentant les morts per càncer, baixen les morts per malalties cardiovasculars i respiratòries.

Evolució de la mortalitat atribuïble al consum de tabac per grans grups de mortalitat en població de 35 anys i més a Catalunya

homes

dones

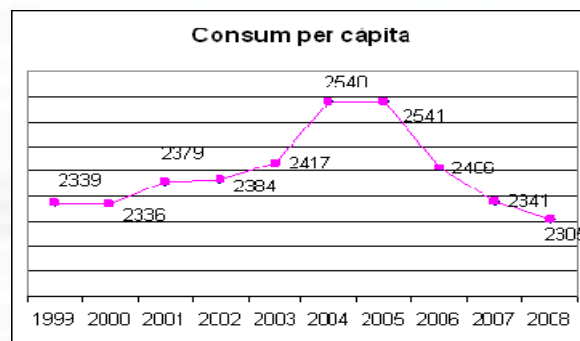
L'augment de morts per càncer es relaciona amb el consum de tabac fa 20-25 anys i la reducció en les altres causes amb la davallada del consum més recent.

Venda de tabac

Al 2006 i 2007 es van produir importants davallades de la venda de cigarrets. L'any 2006 es van vendre a Catalunya 30.253.069 paquets de cigarrets menys que al 2005 i aquesta davallada de vendes va continuar durant el 2007 (-14.375.883).

Al 2008 la situació s'ha estabilitzat amb 848.745.585 paquets venuts (un 0,55% més que l'any passat, però la població ha augmentat un 2,13%, per la qual cosa el consum de tabac per capita continua, de fet, baixant). Aquest augment absolut ha estat inferior al de la resta de l'Estat espanyol, on ha pujat un 1,33%.

Globalment, l'any 2008 s'han venut 39.965.538 paquets de cigarrets menys que al 2005.

Font: Comisionado para el Mercado de Tabacos. Ministerio de Economía y Hacienda
<http://www.cmtabacos.es>

emBaràs

emBaràs
sense fum

Resultats de la primera avaluació en 288 dones
seguides fins al final de l'embaràs

3. Primera avaluació del programa Embaràs sense fum

Embaràs sense fum

Programa específic d'ajuda per deixar de fumar, d'ASSIR i APS de Catalunya al voltant de l'embaràs.

Experiència pionera a l'Estat espanyol.

Intervenció estructurada i amb perspectiva de gènere en totes les etapes (pregestacional, gestacional i postgestacional).

Inclou formació de professionals i elaboració i edició de materials: Guia de pràctica clínica, protocol d'actuació, materials d'ajuda per a les dones (pòster i tríptic).

El programa es du a terme de forma generalitzada i l'avaluació es fa en una mostra representativa de centres i dones.

**Una de cada quatre dones que fumen a l'inici de l'embaràs no ho fan al tercer trimestre.
Les que continuen fumant redueixen el consum de tabac fins al final de l'embaràs.**

288 persones analitzades: dones gestants que fumaven a l'inici de l'embaràs i han estat controlades fins al final de l'embaràs als centres de la mostra de l'avaluació.

■ Reducció del percentatge de dones embarassades que fumen a mesura que avança la gestació:

- Un 24,1% de les dones que fumen en el moment de fer el diagnòstic de la gestació no ho fan en el tercer trimestre.
- Un 14,4% de les dones que fumen en la primera visita no ho fan en el tercer trimestre.

■ Reducció del nombre de cigarrets/dia consumits per dones que continuen fumant

- Dels 14,3 cigarrets/dia que fumen de mitjana a l'inici es passa a 5,2 cigarrets/dia en el tercer trimestre.

El perfil de la dona embarassada que fuma i que s'inclou en el programa és el d'una dona espanyola, al voltant de 30 anys, que conviu amb parella i és primigràvida

288 persones analitzades: dones gestants que fumaven a l'inici de l'embaràs i han estat controlades fins al final de l'embaràs als centres de la mostra de l'avaluació

- Nacionalitat: 96,5% espanyoles
- Edat (mitjana): 30,3 anys
- Conviuen amb parella: 96,5%
- Nivell d'estudis primaris: 43,4%
- Classe social IV-V: 51,6%
- Primigràvides: 58,3%

Fumen al voltant de 15 cigarrets/dia i en redueixen el consum a la meitat quan saben que estan embarassades

288 persones analitzades: dones gestants que fumaven a l'inici de l'embaràs i han estat controlades fins al final de l'embaràs als centres de la mostra de l'avaluació

- Cigarrets/dia en quedar embarassada: 14,5
- Cigarrets/dia en el primer control d'embaràs: 7,3
- Edat d'inici: 16,5 anys
- Intents previs de deixar de fumar: 1,6
- Test de Fagerström en el primer control d'embaràs: 2,9

**La parella de la gestant: 3 de cada 4 també fuma;
9 de cada 10 gestants diuen que volen deixar de
fumar i la meitat d'elles diuen que necessiten
ajuda**

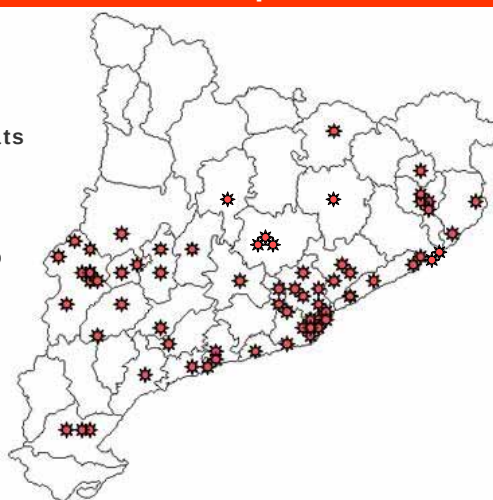
*288 persones analitzades: dones gestants que
fumaven a l'inici de l'embaràs i han estat
controlades fins al final de l'embaràs als centres
de la mostra de l'avaluació*

- Parella fumadora: 76%
- Tabaquisme passiu: 58,1%
- Fumadores en gestacions anteriors: 64,1% (si multigestació)
- Desig de deixar de fumar: 87,5%
- Diuen que necessiten ajuda: 43,8%
- Tractament amb teràpia substitutiva amb nicotina (sobre les que compleixen criteris): 54,3%

**El programa es desenvolupa a tot Catalunya.
Per portar-lo a terme s'han fet 11 cursos de formació.
Compten amb professionals formats 7 de cada 10
ASSIR i 4 de cada 10 centres d'atenció primària.**

- 11 cursos de formació descentralitzats
- 282 professionals formats en 128 centres d'atenció primària
- 69,2 % dels centres ASSIR amb llevadores i/o obstetres formats
- 44,1 % dels centres d'atenció primària tenen professionals formats (llevadora, obstetra, pediatre i/o infermera pediàtrica)

Perspectives de futur

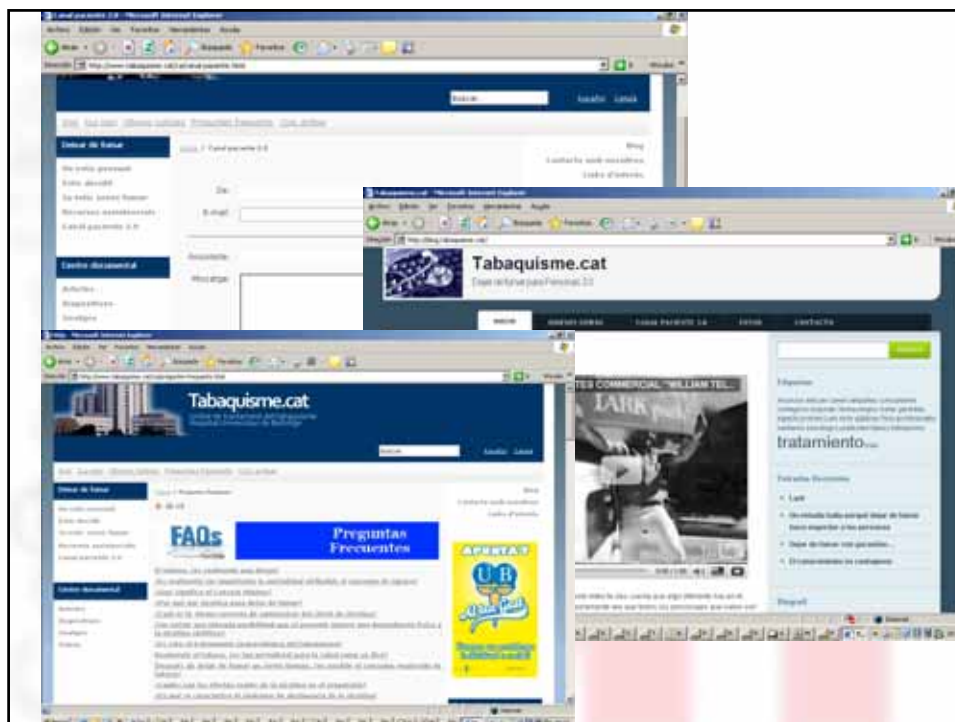
- Mantenir i ampliar la implantació del programa
- Finançament del tractament a embarassades que pertanyen a centres del Programa Salut als Barris
- Complement de les actuacions amb la Quitline-Sanitat Respon
- Incrementar el nombre de professionals formats:
 - Formació de formadors

4. Es posa en marxa el web "tabaquisme.cat"

L'ICS-Hospital de Bellvitge, en col·laboració amb el Departament de Salut, posa en marxa el web www.tabaquisme.cat.

Primer web 2.0 a Catalunya que ajuda a deixar de fumar.

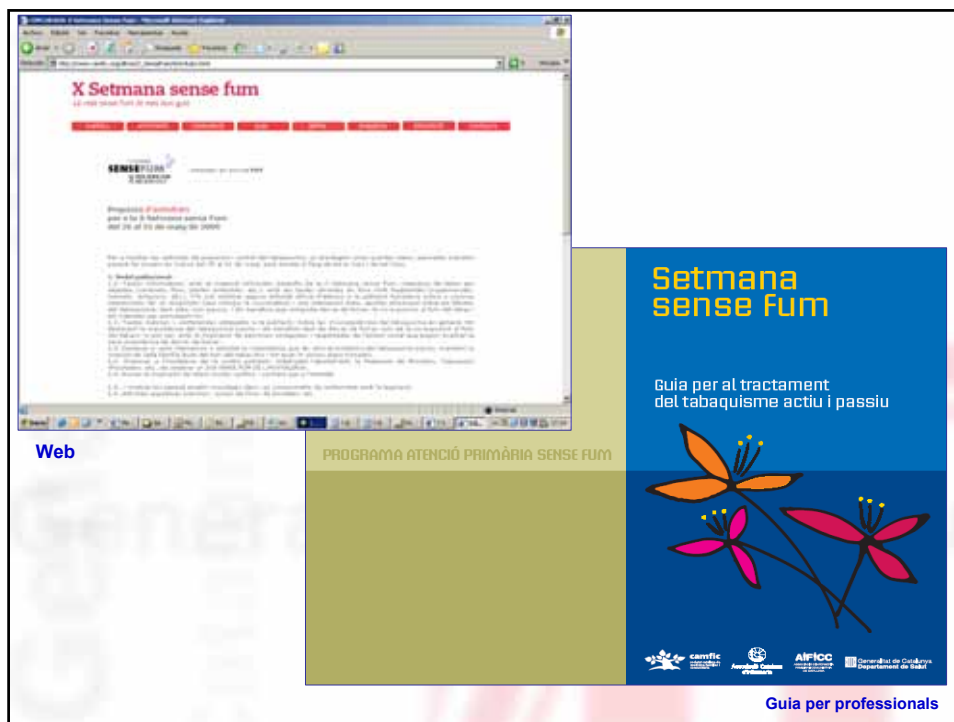

5. Es celebra a tots els CAP de Catalunya la X Setmana sense Fum en col·laboració amb CAMFiC

El Grup d'Atenció Primària d'Abordatge del Tabaquisme (GRAPAT), la Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària (CAMFiC) i el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya organitzen un any més la **X Setmana sense Fum**, juntament amb la semFYC i el PAPPS, que té lloc del **25 al 31 de maig d'enguany**.

Conclusions

1. La incorporació de Grup d'Atenció Primària d'Abordatge del Tabaquisme (GRAPAT), pictogrames als paquets de tabac pot ajudar a sensibilitzar sobre els efectes del consum de tabac.
2. Cada any moren a Catalunya 400 persones menys per causes atribuïbles al consum de tabac (298 homes i 102 dones).
3. Les dades de venda de cigarrets mostren que el consum per capita disminueix des de 2006.
3. Bons resultats del programa Embaràs sense fum.
4. El web www.tabaquisme.cat és un nou recurs d'ajuda/sensibilització/suport per deixar de fumar.
5. La X Setmana sense Fum de CAMFIC/semFYC arriba a tots els CAP de Catalunya mitjançant el suport del Departament de Salut al programa Atenció Primària sense Fum.

j ~íÉêã~ä~ÇÇÁçå~ä

Inspeccions

Activitat de control i seguiment de la Llei 28/2005

2006 - 2009

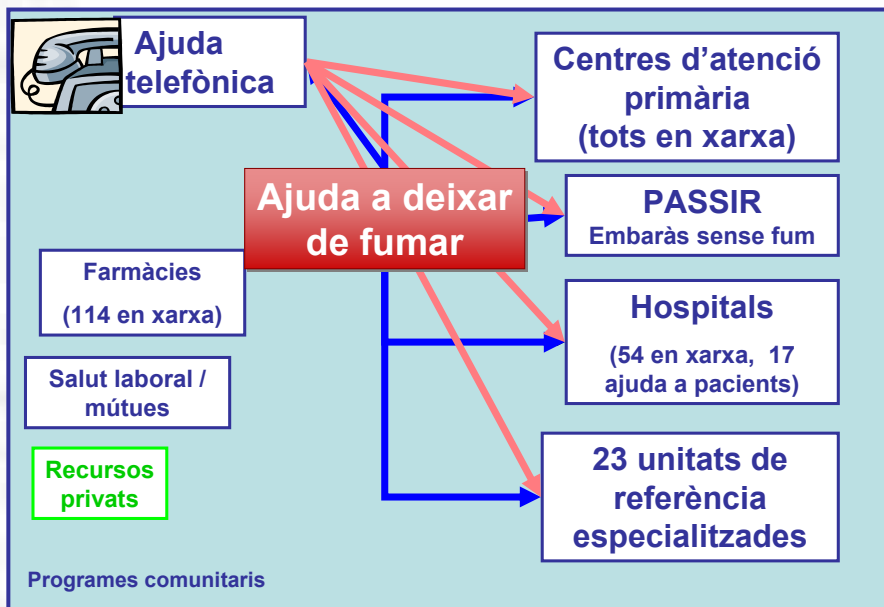
	Gener 2006- març 2009	Gener- desembre 2006	Gener- desembre 2007	Gener- desembre 2008	Gener- març 2009
Total inspeccions	35.890	9.966	11.380	11.238	3.306
Inspeccions incorrectes	5.143	1.531	1.861	1.483	268
Expedients incoats	483	78	177	195	33
Expedients amb sanció	291	21	118	135	17

Font: DGSP, 2009.

<i>Incorrectes</i>	<i>Correctes</i>
14,3%	84,7%

Ajuda a deixar de
fumar

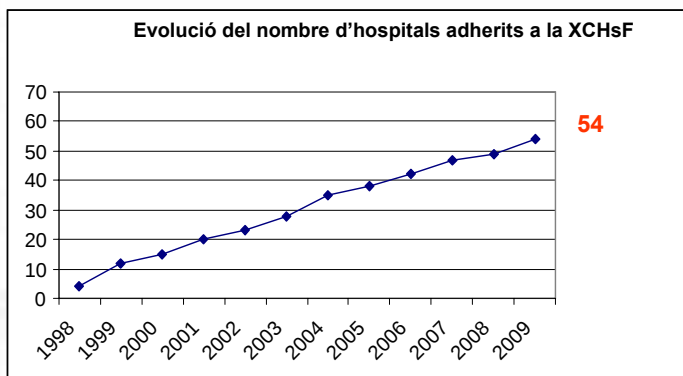
Recursos assistencials

S'han incorporat 3 nous hospitals a la Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum

Actualment la Xarxa la formen **54** dels **68** hospitals de la XHUP.
L'Hospital Althaia de Manresa acaba de rebre una nominació per a la categoria Or de la Xarxa Europea d'Hospitals sense Fum.

•El nombre d'hospitals de la XHUP ha augmentat de 61 a 68 hospitals en el darrer any.

•Estan en procés de firmar conveni la Fundació Hospital Comarcal Sant Antoni Abad, l'Hospital Mútua de Terrassa i els Centres Assistencials Dr. Emili Mira i López (Diputació de Barcelona).

Principals línies d'actuació de la Xarxa

- **Formació en control del tabaquisme**
 - En els últims 7 anys s'han realitzat 24 cursos amb una assistència de 573 alumnes.
- **Aplicació del programa Formació de formadors:** 13 cursos amb 416 alumnes.
- **Creació del Grup de Treball de Salut Mental i Tabac**
 - S'ha editat la *Guia de bona pràctica per a la implementació de polítiques de control de tabac en l'àmbit de la salut mental*.
- **Progrèssió de programes PDT i detecció de millores**
 - 36 hospitals apliquen el programa de deshabituació tabàquica als treballadors.
 - 17 hospitals apliquen el programa de deshabituació tabàquica als *Guia de bona pràctica per a la implementació de polítiques de control de tabac en l'àmbit de la salut mental* pacients.
- **Consolidació del model "Hospitals sense Fum" en un gran nombre de centres.**
- **Increment i millora de la comunicació:** butlletí, web de la Xarxa.

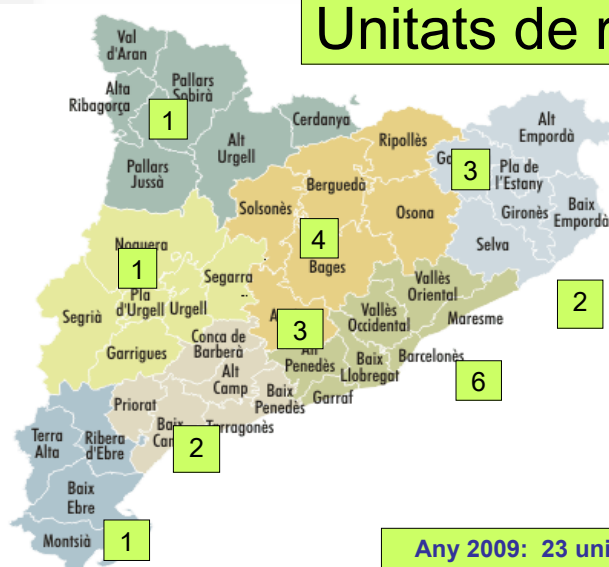
Línees d'actuació del Programa APSF

- ↳ **Programa Formació de formadors en control del tabaquisme**
En els 7 anys del seu desplegament s'han realitzat 28 tallers amb una assistència de més de 800 professionals que formen la Xarxa de responsables del programa APSF en els diferents centres.
- ↳ **Aplicació del programa Formació de formadors:**
 - Els 800 responsables de tabac, posteriorment, han fet la **formació interna** en els seus centres d'AP (357 ABS) arribant a tots els professionals sanitaris dels centres d'AP de Catalunya.
 - Manteniment del programa de cessació amb **suport farmacològic als treballadors de les ABS** que pertanyen al programa APSF: s'ha anat ampliant el nombre de referents terapèutics en ajuda individualitzada per deixar de fumar, aconseguint-ne una distribució geogràfica homogènia per tot el territori de Catalunya.
 - Actualment les **357 ABS existents** ofereixen **ajuda per deixar de fumar a la població** amb formats diversos segons la cartera de servei: consulta específica, intervencions grupals, etc.
- ↳ **Col·laboració i suport a iniciatives en l'àmbit de l'AP:**
 - Congressos i jornades
 - Setmana sense Fum

Línees d'actuació: consolidació Xarxa

- ↳ **Guia per al tractament del tabaquisme actiu i passiu**
S'ha adaptat la guia que s'edita cada any per a la Setmana sense Fum per tal de tenir-la a disposició dels professionals d'AP. Se n'ha fet una edició àmplia de 18.000 exemplars.
- ↳ **Consolidació de la Xarxa:**
 - Manteniment de la línia de difusió actualitzada i millora de la comunicació entre els seus membres amb la **creació del web de la xarxa d'APSF**.
 - II Jornades Catalanes d'Atenció Primària i Tabac (tardor 2009)
 - Dinàmica **de formació** en temes específics mitjançant nous formats (en línia). **Estada** en consultes especialitzades i concessió de **beques** per a projectes o estudis específics.
- ↳ **Establiment de línies de coordinació amb altres programes:**
 - ↳ Xarxa Hospitalària sense Fum
 - ↳ Programa Beveu menys

Unitats de referència

Any 2009: 23 unitats especialitzades

Activitat assistencial d'ajuda a deixar de fumar en serveis assistencials públics

- **Atenció primària:** 37.757 fumadors van deixar de fumar l'any 2006, 42.653 durant el 2007 i 47.261 el 2008 (*ICS → aprox. 76% de l'APS pública*)
- **Hospitals:** 1.313 pacients ingressats van rebre ajuda per deixar de fumar (*2006-08 XHSF*)
- **Unitats especialitzades:** més de 2.000 pacients atesos a l'any (*2006-07 SIDC/Tabac*)
- **Línia telefònica:** 5.299 trucades realitzades, de 2.026 persones, i 968 tractaments iniciats (juny 2007-abril 2009)
- **6.424** tractaments farmacològics finançats gratuïtament (959.000 €) entre 2006 i 2008

Dades sobre tractaments farmacològics*

	2006	2007	2008
Població			
Pacients fumadors ingressats	252	386	675
Embaràs sense fum	34	51	60
Salut als barris	-	-	140
Estudi salut mental (unitats-CAS)	-	-	90
Personal i professionals			
Atenció Primària sense Fum	376	372	277
Xarxa d'Hospitals sense Fum	760	778	539
Personal de salut laboral (ICS), administració, docents, serveis penitenciaris, etc.	1.035	354	245
Total	2.457	1.941	2.026
Total de nombre de tractaments en €	320.000 €	316.500 €	333.300 €

*En condicions de gratuïtat per a l'usuari fumador.

Materials del programa Embaràs sense fum

Professionals

<http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/pdf/catalegcatdefset06.pdf>

Protocol del programa

Guia clínica d'actuació

Materials del programa

Dones

<http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/pdf/deixatabac2006.pdf>

<http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/pdf/respirosalut2006.pdf>

Pòster

Tríptic